

CD's

DITMAAL bespreken we twee opmerkelijke cd's uit eigen land, te beginnen met *Le premier livre de danseries* van Leuvenaar Pieter Vander Phaliesen, die meer bekendheid geniet onder de gelatiniseerde naam Petrus Phalesius. Het gaat hier evenwel niet om eigen werk, maar om een compilatie van bestaande composities door een lid van een Leuvense drukkersfamilie die in de zestiende eeuw de belangrijkste producent was van muziekedities.

De 101 dansen in deze eerste Leuvense bundel, gedrukt in 1571, en waarvan de cd een veertigtal laat horen, zijn van verscheiden oorsprong en soort. Branles, allemandes, pavanen en gaillardes wisselen elkaar af, overigens nog met vele tussenvarianten. Enkele zijn duidelijk inheems of dragen tenminste Vlaamse namen: *De Post*, *den Hoboken dans*, of *Smedelij*. Muziekonderzoek wijst ook uit dat Phalesius naarstig plukte uit bestaande bundels, onder meer uit Tielman Susato's *Musyck Boekxken*. Copyright werd blijkbaar pas veel later uitgevonden...

Van Joseph Ryelandt (1870-1965) wisten we tot vóór kort niet veel meer dan dat hij een Brugs toondichter was, wiens composities stonden in de tijdens onze jeugd op school verplichte *Liederenkrans*. De man had echter meer in zijn mars dan marsmuziek. Dat bewijst pianist Bart Meuris terdege met deze prachtige opname van Ryelandts *Nocturnes, préludes, pensées musicales*. Uit de titels alleen al blijkt dat de componist behoorde tot de Vlaamse Franstalige burgerij, die toch heel wat voortreffelijke auteurs heeft voortgebracht: Maurice Maeterlinck, Georges Rodenbach en Emile Verhaeren. Ryelandt toont zich in de vertolking van Meuris een componist van grote klasse die bezonnen, haast mystieke muziek schrijft en onophoudelijk de grenzen aftast van zijn melodieuze materiaal.

De opgenomen werken ontstonden kort na de Eerste Wereldoorlog en lijken ons een kruisbestuiving van twee Parijse componisten, Fauré en Satie. Het levert ons intimistisch pianowerk op van Europees gehalte, van een veelzijdige harmonie en gratie, immer wisselend, nimmer vervelend. Ryelandts werk bloeit echt open in deze vertolking, als een bloem die haar lang opgespaarde geur zachtjes prijsgeeft en de kamer vult met een weldoend aroma. Bart Meuris, docent piano aan het Lemmensinstituut, danken wij bij deze voor deze 'openbaring'. (JC)

Petrus Phalesius, *Premier livre de danseries*. Leuven 1571, door het Phalesius project en het Ensemble Braccio onder de leiding van Peter Van Heyghen, Passacaille (distributie Coda), 925, 21,20 euro.

Joseph Ryelandt, *Nocturnes, préludes, pensées musicales*, door Bart Meuris (piano), Lanigran (distributie Coda), LAN 20071, 21,20 euro.

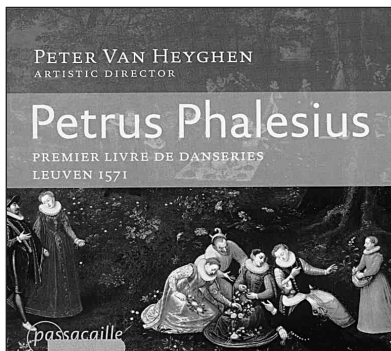
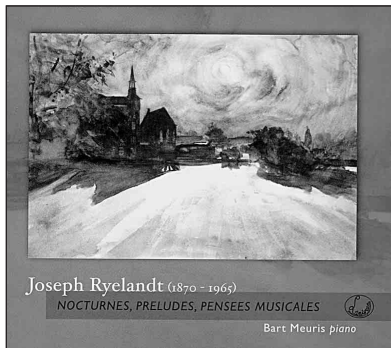
KL AUS LANG is een jonge componist uit het Oostenrijkse Graz die in het Duitse taalgebied reeds de aandacht op zich wist te vestigen. Dat hij nu met religieuze muziek voor de dag komt, wijst er eens te meer op hoe kunstenaars vandaag op een nieuwe manier worden aangetrokken door het mysterie dat toch altijd het hart uitmaakt van de godsdienst.

We moeten niet willen weten, maar willen luisteren. Lang zegt het zelf overigens heel duidelijk: „Ik meen dat een mis geen uurtje Bijbelstudie is en het gaat er niet om onze geest te vullen met allerlei kennis en beelden. Doel en voorwaarde van de mis zijn integendeel dat we onze geest ledig maken en arm. Want zalig zijn zij die arm zijn van geest en daardoor vrij.” Het is een wonder dat in onze tijd waarin zo velen de Kerk de rug toekeren, kunstenaars opkomen voor stilte en sacraliteit.

Deze mis werd tijdens deze wereldpremièreopname uitgevoerd door het strijktrio RGB, aangevuld met trombone en percussie, en vervolgens elektronisch bewerkt. De liturgische teksten worden gezongen door Pater Gerwig Romirer, daarbij ondersteund door veeleer vreemde klanken van sopraan Natalia Pshenitschnikova (opmerkelijk in het *Sanctus*). Het geheel geeft een heel rustig gevoel, waaraan je in onze jachtige tijd zeker in het begin moet wennen, maar dat bijzonder verkwikkend werkt na verloop van tijd. Een heel bezonnen en bezinnende cd! (JC)

Klaus Lang, *Missa Beati Pauperes Spiritu*, Live wereldpremière 2005, Col Legno Musikproduktion WWE 1CD20271, 21,20 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

VAN DE PRINS GEEN KWAAD

HET BOEK *Kroonprins Filip* verscheen al vóór de Boekenbeurs van voorbije herfst. Auteurs zijn de gerenommeerde historicus Mark Van den Wijngaert en de VTM-journalisten Barend Leyts en Brigitte Balffoort, beide gespecialiseerd in zogeheten royaltyprogramma's. Het boek biedt (grotendeels) een becommentarieerde biografie van prins Filip, oudste zoon van koning Albert II en aldus de kroonprins.

De belangrijkste bronnen van dit werk blijken geruchten, indiscreties en mondelinge commentaar van 'vrienden' en medewerkers. Dat maakt het natuurlijk wat dubieus. Heeft het zin om te weten dat er tijdens de ministerraad die toestemming moest geven voor Filips huwelijk met Mathilde smakeloze moppen werden verteld? Toch krijgen we op deze wijze een mooi overzicht van het leven van Filip van België. Geen eenvoudig bestaan, want het toekomstige staatshoofd blijkt getekend door drie ingrijpende gebeurtenissen: de verwijdering tussen 'Laken' en grootvader Leopold III tijdens Filips kleuterjaren, de huwelijks crisis van zijn ouders, en de onverwachte dood van zijn geliefde oom en mentor koning Boudewijn.

Heel speciaal staat de vraag centraal waarom de prins vaak zo'n (ongelukkige) uitspraken doet. Ook de religieuze overtuiging van het prinsenvaar komt ter sprake. De twee interessantse bijdragen van dit boek vonden wij het eerste en het laatste hoofdstuk. Eerst wordt onderzocht wat de positie van Belgische kroonprinsen in het verleden was. Vervolgens zetten de auteurs bakens uit hoe een monarchie in de toekomst nog kan worden ingevuld. (EDS)

Barend Leyts, Brigitte Balffoort & Mark Van den Wijngaert, *Kroonprins Filip*, Houtekiet, Antwerpen/Amsterdam, 2007, 254 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5240 986 3.

ZWARTE CONTINENT

ANDERS dan velen menen waren niet de Belgen de eerste Europeanen die intense contacten met Congo onderhielden. In 1482 zeilden al Portugese schepen de Congostroom op. Handelsrelaties ontstonden en de koning van de Bakongo, Nzinga a Nkwu, bekeerde zich tot het christendom. Snel liet hij evenwel het nieuwe geloof vallen, ontgoocheld door de schraapzucht en de trouweloosheid van de Europeanen.

Zijn zoon en opvolger, gekend als Dom Afonso, bleef wel het christelijke geloof trouw en schreef lange brieven, die bewaard bleven. Harrie Lemmens, een literair vertaler, trof de brieven aan in een oud boek van de Belgische missiebisshop Cuvelier. Hij zocht de oorspronkelijke Portugese tekst op en presenteert ze hier voor het eerst in het Nederlands.

De brieven van Afonso zijn vergezeld van twee andere Portugese teksten. Een verhaalt de pogingen van de Hollanders om in 1641 de Angolese kusten te veroveren. Wat mislukte. Angola bleef tot diep in de twintigste eeuw de Portugese 'poot' in Afrika.

Heel boeiend is het verslag van twee Portugese ontdekkingsreizigers die omstreeks 1880 Afrika van west naar oost doorkruisten om het hele gebied voor Portugal op te eisen. Ze kwamen te laat voor de beruchte conferentie van Berlijn (1885), waar de koperrijkdom van Katanga, die zij aanschouwden hadden, ten deel viel aan de Belgen! De opmerkingen van de twee ontdekkingsreizigers over de 'negerstammen' die zij mochten ontmoeten, getuigen van een neerbuigend en rauw racisme, dat vandaag onvoorstelbaar is, maar indertijd gemeengoed was. (EDS)

Harrie Lemmens, *De vorst, de soldaat en de reiziger*, Atlas, Amsterdam, 2007, 24,90 euro, ISBN 978 90 450 1597 2.

WETENSCHAP VAN HET GELOOF

THEOLOGIE is de wetenschap van het geloof, maar deze academische richting kan ook rekenen op een zeker wantrouwen onder wetenschappers. De jonge theoloog Joris Geldhof publiceerde onlangs een soort tweeluik, naar eigen zegen „een oefening in ideeënvorming”. Zo onderzoekt de auteur allereerst de gronden van wantrouwen en vertrouwen in zijn discipline. Het gaat dus niet over een bepaalde inhoud van het geloof of over een historisch overzicht. Zo analyseert hij het 'wantrouwen van binnenuit' tegenover de discipline, dus vanwege kerkelijke gezagsdragers en structuren.

Geldhof onderzoekt al doende de theologie zelf. In een tweede deel verkent hij het spreken over God als een vindplaats van theologische werkzaamheid. Dat levert academische lectuur op, maar dan zonder voetnoten en massa's citaten van geleerde voorgangers. De klemtoon ligt op reflectie en denken. Wat de jonge universitair wil zeggen, is dat het geleefde geloof moet uitgelegd én verstaan worden. Anderzijds heeft de theologie het geloof nodig. De wederkerigheid kan niet doorbroken worden. (EDS)

Joris Geldhof, *Geloof – Systeem – Verwondering. Kennismaken met theologie*, Altiora, Averbode, 2007, 175 blz., 15,25 euro, ISBN 978 90 317 2567 0.

